

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Sprawozdanie z wyjazdu szkoleniowego w ramach Erasmus+ : Katolicki Uniwersytet Najświętszego Serca w Mediolanie (19-23 czerwca 2017 r.)

Author: Eliza Lubojańska, Ewa Sąsiadek

Citation style: Lubojańska Eliza, Sąsiadek Ewa. (2017). Sprawozdanie z wyjazdu szkoleniowego w ramach Erasmus+ : Katolicki Uniwersytet Najświętszego Serca w Mediolanie (19-23 czerwca 2017 r.). "Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy" (2017, nr 2, s. 174-179).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

**SPRAWOZDANIE Z WYJAZDU SZKOLENIOWEGO
W RAMACH ERASMUS+
KATOLICKI UNIWERSYTET NAJŚWIĘTSZEGO SERCA W MEDIOLANIE
(19-23 CZERWCA 2017 R.)**

Dzieje uniwersytetu

Od 19 do 23 czerwca 2017 r. dwie osoby pracujące w Bibliotece Teologicznej uczestniczyły w wyjeździe szkoleniowym do Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Najświętszego Serca w Mediolanie (Biblioteca dell'Università Cattolica del Sacro Cuore, dalej UCSC). Jest to prywatna uczelnia, powstała z inicjatywy Agostino Gemellego OFM oraz innych znanych obywateli Mediolanu, jakich jak Ludovico Necchi, Francesco Olgiati, Armida Barelli i Ernesto Lombardo. Początek uczelni dał założony przez nich w 1920 r. Instytut Studiów Wyższych „Giuseppe Toniolo” (Istituto Giuseppe Toniolo di Studi Superiori). Idea powołania uniwersytetu uzyskała także poparcie ówczesnego ministra edukacji publicznej oraz papieża Benedykta XV. Uroczysta Msza Święta koncelebrowana w Mediolanie 7 grudnia 1921 r. przez A. Gemellego (który został pierwszym rektorem i funkcję tę sprawował aż do śmierci w 1959 r.) oraz arcybiskupa Achille Rattiego (późniejszego papieża Piusa XI) zainaugurowała działalność nowej uczelni. Początkowo uniwersytet mieścił się w Canonica Palazzo na Via Sant'Agnese 2, a od października 1932 r. do dziś jego siedzibą jest zabytkowy klasztor św. Ambrożego.

USCS rozwijał się bardzo dynamicznie, tworzone nowe wydziały, np. w 1953 r. w Piacenza-Cremona otwarto wydział rolnictwa, w 1961 r. w Rzymie powołano wydział medyczny i chirurgiczny oraz rozpoczęto budowę słynnej Polikliniki Gemelli. Jako ostatni założono w 1965 r. kampus w Brescii. Obecnie na strukturę uniwersytetu składa się 12 wydziałów, obejmujących nauki humanistyczne i filozofie, medycynę i chirurgię, psychologię, nauki rolnicze, żywność i środowisko, bankowość, finanse i ubezpieczenia, naukę i edukację, językoznawstwo i literaturę, nauki matematyczne, fizyczne i naturalne, nauki polityczne i społeczne, ekonomię (wydziały

¹ Uniwersytet Śląski w Katowicach. Biblioteka Teologiczna

w Mediolanie i Rzymie), prawo i ekonomię (Piacenza-Cremona), prawo (w Mediolanie). W strukturze USCS jest 49 instytutów oraz 79 ośrodków badawczych. Społeczność akademicką tworzy grupa 40 000 studentów i 1 650 profesorów.

Biblioteka

Biblioteka kampusu w Mediolanie jest najstarszą i największą ze wszystkich bibliotek uczelni. W momencie utworzenia w 1921 r. liczyła 50 000 książek i 210 tytułów czasopism, zebranych dzięki darom wybitnych uczonych, zwłaszcza profesora Giuseppe Billanovicha (jego imię nadano sali konsultacyjnej w bibliotece). Koncepcja organizacyjna ksiąźnicy została wzorowana przez A. Gemellego na bibliotekach watykańskiej i we Fryburgu. Obejmuje ona dużą, centralną bibliotekę w budynku Gregorianum oraz osiem bibliotek oddziałowych, zlokalizowanych w pobliżu poszczególnych instytutów i wydziałów. W tej jednej z najbogatszych czytelni we Włoszech, specjalizującej się w naukach humanistycznych, umieszczono na dwóch poziomach około 85 000 tomów bibliografii, słowników, encyklopedii, indeksów, prac ogólnych i zbiorów źródeł, wydań krytycznych i komentarzy. Ze zbiorów korzystają nie tylko profesorowie i studenci UCSC, ale także uczeni włoscy i zagraniczni (pomieszczenia czytelni są zarezerwowane dla osób studiujących bądź pracujących na uniwersytecie).

Specyfiką prezencyjnego udostępniania zbiorów jest różnorodne przeznaczenie 12 czytelni, oferujących 1 350 miejsc dla użytkowników. Niektóre z nich są przeznaczone na potrzeby pracy grupowej, w innych znajdują się wydzielone kolekcje, kolejne służą jako miejsca do cichej indywidualnej nauki, najczęściej z wykorzystaniem własnych materiałów.

Ważnym elementem struktury biblioteki jest funkcjonująca od 2001 r. mediateka, czyli odpowiednio wyposażone pomieszczenie przeznaczone do konsultacji, nauki i badań zbiorów multimedialnych. Obejmują one m. in.: filmy, produkcje teatralne i kinowe, programy telewizyjne, filmy dokumentalne, reklamowe na różnych nośnikach, a także nagrania satelitarne, zbiory muzyczne i bazy tematyczne (muzyczne, teatralne, kinowe oraz sztuki).

Zbiory

Staranna polityka gromadzenia zbiorów w formie zakupów oraz liczne darowizny wpłynęły na bardzo szybki rozwój biblioteki. W 1934 r. placówka osiągnęła już 250 000 woluminów. Obecnie zbiory biblioteczne liczą około 1 650 000 tytułów książek i 38 000 tytułów czasopism, w tym 13 000 w formie elektronicznej. Cechą charakterystyczną kolekcji jest to, że odzwierciedla się w niej cała historia pisma. Najstarszymi zbiorami są 73 tabliczki sumeryjskie, przekazane uniwersytetowi przez Giustino Bosona (1883-1954), profe-

sora filologii semickiej i asyryjskiej na uniwersytecie w Mediolanie. Tabliczki datowane są na czasy III dynastii Ur (2112-2004 p.n.e.)² i pochodzą z archiwów miast Umma (dziś Jokh) i Sellus-Dagan (dzisiejsze Drehem), ówczesnych ważnych centrów administracyjnych w południowym Iraku. Wszystkie teksty mają charakter gospodarczo-handlowy i dotyczą: pożyczania i dystrybucji jęczmienia oraz innych artykułów spożywczych jako wynagrodzenia, płatności podatków w naturze, dostawy środków spożywczych, prowizji podróжных dla posłańców. Zapisane zostały na nich także listy pracowników.

W bibliotece znajduje się również około 1 000 papirusów datowanych od 3 w. p.n.e. do 7 w. n.e. Wszystkie są pochodzenia egipskiego i zostały zapisane głównie w języku greckim i koptyjskim. Ponadto w zbiorach biblioteki znajduje się 39 inkunabułów, wśród nich bardzo cenne i rzadkie tomy z genealogicznym drzewem arystokratycznego rodu Viscontich³. Licznie reprezentowane są książki szesnastowieczne (ponad 2000 egzemplarzy), obejmujące m.in. wiele wydań ze słynnej renesansowej oficyny Alda Manuncjusza⁴.

Na zasób biblioteczny składają się także cenne kolekcje pozostawione przez uczonych lub ich spadkobierców. Szczególnie interesujące są m. in.: archiwa rodzin Pallavicino, di Scipione i Sforza Fogliani d'Aragona zawierające dokumenty administracyjne od XIII do XIX w. oraz biblioteka przekazana przez hrabiego Vincenzo Negri da Oleggio zdeponowana w jednym z pałacowych budynków uniwersytetu. Kolekcja składa się z około 7 500 woluminów, dotyczących Lombardii i Północnych Włoch. Są to głównie prace z zakresu historii politycznej, kościelnej, literatury i kultury oraz paleografii i dyplomatyki, genealogii i heraldyki, numizmatyki. Ponadto zbiór obejmuje grupę kilkudziesięciu rękopisów, inkunabułów, szesnastowieczne książki drukowane oraz XVIII- i XIX-wieczne wydania literatury i historiografii. Perłą kolekcji jest oryginalny dyplom Matyldy z Canossy⁵ z 9 stycznia 1106 r. zawierający wyrok nałożony na klasztor S. Salvatore Pawii w sporze między Trybunałem Rovigo Melara a Revere Zamkiem w Mantui. Innym

² III dynastia Ur to mezopotamska dynastia założona przez Ur-Nammu, panowała nad zjednoczonym Sumerem i Akadem w latach 2113-2005 p.n.e.

³ Arystokratyczny ród włoski wzmiankowany już w XI w. od czasu pierwszej wyprawy krzyżowej, kiedy to zasłużony rycerz Ottone został wicehrabią (visconte) Mediolanu. Tytuł ten dał początek nazwisku Viscontich. Jednym z bardziej znanych Viscontich był Galeazzo Gian Visconti (1351-1402) – książę Mediolanu. Za swojego panowania znacznie poszerzył wpływy rodu w północnych Włoszech. Zaaranżował małżeństwo swojej córki Valentyny (1366 – 1408) z Ludwikiem Orleańskim królem Francji. W XVI w. wywołało to tzw. wojny włoskie, kiedy to wnuk Valentyny, Ludwik XII rościł sobie prawo do panowania nad Mediolanem.

⁴ Wydawnictwo oraz drukarnia zostało założone w 1494 r. w Wenecji przez renesansowego drukarza – Aldo Manuzio, protoplastę rodu Manucjuszów. Jego zasługą było wprowadzenie niedrogich książek w małych formatach.

⁵ Księżna zwana Matyldą Toskańską (1046-1115), córka księcia Bonifacego III, słynna była ze swej waleczności dowodząc osobiście w bitwach. W sporze o inwestyturę poparła papieża św. Grzegorza VII i to pod jej zamkiem w Canossie cesarz Henryk IV pokutował kilka dni w celu zdjęcia z niego klątwy.

przykładem cymeliów jest dar Orestesa i Silvio Cipriani, na który składa się około 1 500 tytułów drukowanych książek, dokumentów i rękopisów jak również zbiór zebranych w 206 tomach czasopism wydanych w Mediolanie pod koniec XVIII w. i na początku XX w.

Gromadzenie

W bibliotece UCSC dużą wagę przywiązuje się do harmonijnego rozwoju kolekcji poprzez zakup, darowizny, wymianę międzybiblioteczną oraz badanie i selekcję źródeł elektronicznych pod kątem ich przydatności. Specyfiką biblioteki jest tworzenie opisów bibliograficznych dla otwartych zasobów internetowych w celu wskazania użytkownikom najwartościowszych zasobów z danej dyscypliny.

Zarówno zakup zbiorów bibliotecznych, jak i ich opracowanie jest zcentralizowany. W bibliotece zatrudnionych jest czterech selekcjonerów tematycznych, odpowiedzialnych za politykę doboru najwartościowszych dla danej dyscypliny publikacji. Wstępne sugestie pracowników naukowych są im zgłaszane, a następnie przedstawiane do zatwierdzenia komisji ds. zakupów. Ta sama procedura obejmuje także propozycje zakupu nowych tytułów czasopism, które pracownicy składają na specjalnych formularzach, wraz z uzasadnieniem wyboru. Ostateczna decyzja należy do komisji ds. zakupu zatwierdzonej następnie przez dyrektora.

W procesie gromadzenia znaczenie ma kompletność serii wydawniczych. Zakupy konkretnych pozycji dokonywane są zasadniczo w jednym egzemplarzu, za pośrednictwem wybranych kontrahentów w zależności od języka publikacji. Inną cechą charakterystyczną gromadzenia jest przyjmowanie licznych kolekcji prywatnych wybitnych osobistości związanych z Mediolanem. Obejmują one różnorodne grupy zbiorów: książki, czasopiśma, archiwalia, eksponaty teatralne, korespondencję osobistą. Przykładem takiej kolekcji jest przyjęty w 2013 r. zbiór Piccoli-Addoli⁶ obejmujący 5 000 książek i około 1 500 dokumentów archiwalnych. Wśród nich unikatową wartość mają karty pocztowe z okresu I wojny światowej, wysyłane przez żołnierza Augusto Addoliego do rodziny, w opracowaniu których miałyśmy okazję uczestniczyć.

Usługi

Biblioteka kampusu w Mediolanie oferuje swoim klientom różnorodne usługi informacyjne, takich jak: bibliopoint (centralny punkt informacji), bibliograficzna usługa informacyjna online („Poproś bibliotekarza”) i oso-

⁶ Kolekcja obejmuje materiały pochodzące od znanego pisarza, dziennikarza, krytyka literackiego Valentino Piccoli (1892-1938), jego żony Pia Addoli (1893-1958) oraz innych członków rodziny.

bista pomoc oraz wsparcie w poszukiwaniach bibliograficznych, kursy doszkalające, dostarczanie dokumentów elektronicznych.

Biblioteka kampusu w Mediolanie organizuje i promuje w swoich miejscach znaczące wydarzenia kulturalne i edukacyjne, takie jak wystawy dla użytkowników i spotkania dla bibliotekarzy. Biblioteka oferuje swoim użytkownikom i wszystkim osobom zainteresowanym dostęp do internetowego katalogu. Projekt automatyzacji biblioteki uruchomiony został w 1986 r., a w 1996 r. podjęto decyzję, aby przekształcić wszystkie papierowe katalogi monografii i czasopism w formę elektroniczną. W ramach projektu do katalogu elektronicznego wprowadzono także opisy czasopism elektronicznych subskrybowanych przez bibliotekę, wraz z linkiem skierowującym do zasobu, co znacznie ułatwia korzystanie z tego typu zasobów.

W okresie od listopada 1998 r. do marca 2001 r., częściowo dzięki finansowaniu MIUR (włoskiego Ministerstwa Uniwersytetu i Badań Naukowych i Technologicznych) oraz Fundacji Cariplo, projekt został przekształcony w elektroniczny katalog UCSC, obejmujący wszystkie papierowe katalogi z Mediolanu, Brescii i bibliotek kampusu Piacenza / Cremona. W związku z tym od kwietnia 2001 r. można zasięgnąć informacji o całym zasobie bibliotecznym korzystając ze zintegrowanego systemu bibliotecznego UCSC.

W ostatnim dniu naszego szkolenia odwiedziłyśmy zaprzyjaźnioną Bibliotekę Wolnego Uniwersytetu Języka i Komunikacji (Libera Università di Lingue e Comunicazione IULM⁷). Uczelnia od samego początku starała się zaspokajać potrzeby rynku pracy, analizując aktualne zapotrzebowanie. W latach 70. IULM skoncentrował swoją uwagę na badaniach i studiach językowych, jako niezbędnym wymogu wejścia na międzynarodowe rynki. W latach 90. powołany został Wydział Komunikacji i Rozrywki wraz z pierwszym Wydziałem Języków Obcych i Literatury Uniwersytetu. W 1998 r. Uniwersytet przyjął obecne imię: Libera Università di Lingue e Comunicazione IULM. Uczelnia dominuje we Włoszech w zakresie nauki języków obcych, komunikacji, turystyki i wykorzystania dziedzictwa kulturowego, zapewnia ponadto swoim studentom szkolenia kulturalne. Na uczelni funkcjonują trzy wydziały: tłumaczeń pisemnych, translacyjnych, lingwistycznych i kulturalnych; komunikacji, public relations i reklamy; sztuki, turystyki i rynków.

Biblioteka IULM została założona w 1970 r. i poświęcona profesorowi C. Bo. Zbiory biblioteczne obejmują ponad 240 000 woluminów, około 1 300 periodyków i około 56 000 filmów, dokumentów i kursów językowych. Kolekcja obejmuje zbiory lingwistyczne, filologiczne, literackie, reprezentowane są także następujące dyscypliny: socjologia i filozofia, nauka o komunikacji, ekonomia i socjologia turystyki, marketing i reklama.

⁷ IULM – Istituto Universitario di Lingue Moderne (International University of Languages and Media) został założony w 1968 r. przez Fondazione Scuola Superiore per Interpreti e Traduttori z inspiracji senatora Carlo Bo i profesora Silvio Baridona

Biblioteka jest w pełni niezależna i scentralizowana. Zawiera obszerny i bogaty zbiór książek i dokumentów. Wraz z inauguracją nowego budynku uniwersyteckiego w 1993 r. do biblioteki dodano obszar multimedialny. Wyszczegółony personel oferuje pomoc w korzystaniu ze zbiorów multimedialnych na różnych nośnikach, odbiorze kanałów telewizji satelitarnej, pośredniczy w dostarczaniu danych z banków informacji. Poza sekcją multimedialną znajduje się tutaj również obszar przeznaczony do konsultacji i pracy grupowej.

Oferta usługowa oraz wizerunek Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Najświętszego Serca w Mediolanie świadczą o dynamicznym rozwoju tej instytucji. Biblioteka poprzez swoją szeroko zakrojoną działalność, skierowaną do różnych grup użytkowników zajmuje ważne miejsce w strukturze uczelni. Szkolenie zrealizowane w tej włoskiej księżnicy w ramach programu Erasmus+ było dobrą okazją do poznania specyfiki zbiorów i ich organizacji oraz zdobycia nowych doświadczeń zawodowych.